

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Meditationum evangelicarum pars tertia, hoc est:
Tractatio evangeliorum tam dominicalium, quam
festivalium, ad recte se sub variis tentationum generibus
gerendum, disposita**

Creide, Hartmann

Francofurti ad Moenum, 1682

Exegesis

[urn:nbn:de:bsz:31-126133](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-126133)

inftinctu Herodiadis in carcere decollatus eft, comperit, Matth. 14. v. 8. feq.

Aft hodie Vos mei! Natalem Regis Regum & Domini Dominantiũ celebramus: qui quidem Diabolis in inferno terribilis & nocivus: nobis verò hominibus plenus folatii & lætabilis eft. Nam Filius hominis nõ venit animas perdere, fed falvare, Luc. 9. 56.

Agite Dilecti! gratia magna eft, quæ hac die omnibus hominibus apparuit, Tit. 2. 11. idcirco absq; ulteriori præambulo vifurifumus

I. Triplicem Querelam.

II. Triplicem Medelam.

III. Triplicem Cautelam. JJ.

Exegefts.

Vetus & tritũ Proverbium eft: *Quando duplicantur lateres, venit Moſes.* Eadem rerum facies fuit, ubi Servator noſter natus eft: Sceptrum de Judã ablatum erat, ut Jacob prædixerat, Gen. 49. 10. h. e. Judæi nõ proprio gaudebant Rege, fed ſub imperio Rom. Imper. erant, qui Cyrenium ſive Quirinium Præſidem, & Herodem Tetrarchã conſtituerat, quibus loco Cæſaris ſubjecti eſſe cogebantur: hinc Evãgelifta in ipſo Evangelii exordio: Exiit edictum à Cæſare Auguſto, ut deſcriberetur univerſus orbis,

Quærela proponit

I. *Cæſaream Orbis deſcriptionem*, ab Auguſto factam. Magnã enim potentiã ille valebat, qui Aſiam, Arabiam, Indiam, Italiam, Hiſpaniam, Græciam, Perſiam, & alias Provincias ſibi ſubjugarat, ubiq; milites præſidiarios habuit, qui magnos ſumptos requirebant, & quia univerſo Imperio in emolumentum ceſſit, indicto cenſu, ſingulorum auxilia requiſivit.

Hoc quidem non ſimpliciter improbandum eſt, ſiquidẽ Magiſtratui non illicitum,

veſtigalia & tributa ſubditis imponere, juxta illud: Cui tributum, tributũ, Rom. 13. 7. Verũ moderamen tamen adhibendum, ne ita oves tondeant, ut easdem ſimul deglubant: Panis egentium, vita pauperum eſt; qui defraudat illum, homo ſanguinis eſt, Sir. 34. v. 25.

Cæſar Auguſtus hanc deſcriptionem incepit, prima enim erat: Sed nec ultima eadem fuit, quin potius ita continuatum eſt, magisque exaggeratum: ſiquidem Nero omnem lapidem movit, ne cui quid ſuper-eſſet. Veſpaſianus quoque de Cloacis veſtigal exegit, & Tito filio id ei exprobrante quod eſſet lucrum ſordidum, pecuniam inde corraſum natibus ejus admovit, dicens: Lucri bonus odor ex te quãlibet.

Idem hodiernus evenire amat. Quando enim Magnates exactionibus delectantur, facile inveniuntur, qui oleum igni infundant, & media, quibus ſubditi argento emungantur, ſuppeditant. Exemplum legimus, 1. Macc. 10. v. 29. ubi variæ tributorũ ſpecies deſcribuntur. Mentio enim ibi fit 1. tributorum, 2. pretii ſalis, 3. coronarum, 4. tertiarum ſeminis, 5. dimidiæ partis fructus ligni, 6. decimarum, Ita & hodiernæ exactionum hujusmodi modus ferè nullus eſt, ubi ſemper alter alterum, cupiditate lucri incenſus, exſuperare geſtit. Sed & maledictio juſta conſequitur, ut ex iniquis hiſce uſuris, tenue lucrum ad exactores hujusmodi perveniat, Mal. 3. v. 5. Hinc graviter conqueritur Deus: Audite Principes Jacob &c. Mich. 3. v. 1. ſeqq.

II. *Davidicæ ſtirpis exinanitionem*, quæ ex priſtino ſplendore dejecta ad Joſephum fabrum lignarium, & Mariam inopem ancillam, tempore Auguſti Cæſaris deve-

nerat, cujufmodi mutationi adhuc hodie generofæ familiæ obnoxia funt, juxta illud: Generatio præterit, & generatio advenit, Ecclef. 1. v. 4. Id Nabuchodonofori oftentum fuit in magna illâ & fplendida ftatuâ, cujus caput ex auro optimo erat; peâus autem & brachia, de argento: porro venter & femora ex ære: tibia: autem ferrea: pedum autem quædam pars ferrea, quædam autem fictilis fuit; qua quatuor Monarchiæ, quæ fe mutuo confecluræ erant, adumbrabantur, Dan. 2. v. 32. Regno enim Babylonico ad finem perducto, fucceffit Regnum Perfærum, hoc terminum suum confeclum, fecutum est Regnum Græcorum, à quo ad Romanos devolutum est; quod adhuc hodie perennat. Verum penes nullam certam familiam continuè manfit, fed miras viciffitudines fubiit, & ab una familia ad alteram tranfit.

De prifcis Teutonum Regibus nihil memorabimus, fed tantùm à Carolo M. incipiemus, cujus pofteritas Imperatoriam Majestatem poffedit, centum & decem annos, & decem menses. Tum genus hoc defuit, & incepit Dynaftia Saxonum, penes quos manfit nonaginta novem annis & duobus mēfibus. Hanc excepit Dynaftia Francorum, penes quos duravit centum & feptem annis. Succellit Dynaftia Suevorum, quos comitata est centum & undecim annos, & quinque menses. Secuta est Dynaftia Lūzelburgiorum, penes quos fuit octoginta quinque annis, & 8. mēfibus. Ab hac translata est ad Genus Palatinorum & Bavarorum, quibuscū manfit sexaginta sex annis & quinq; mēfibus. Tandem fucceffit Dynaftia Archiducum Auftriæ, penes quos, quamdiu Deo collibuerit, perenabit.

Similia fata & alia Regna, Ducatus, Principatus, Comitatus, nobilium & alia præcellentia Genera fubierunt, quæ etfi ab aliquot feculis genus suum derivare poffunt, tamen terminum fatalem tandem confecluta, defterunt, ubi ex adverfo alia humili loco orta, illis fuccefferunt. Exempla paffim obviam funt, ut non immeritò Ecclefiaftes conqueratur: Vanitas vanitatum, & omnia vanitas, c. 1. v. 2.

In Comœdia diftincti occurrunt actus, in quolibet actu diverfæ perfonæ fe exhibent, quæ quando munus suum obierunt, abfcidunt ipsi, quibus alii fuccedunt, & his iterum alii, dum Comœdia acta est, tum omnis pompa ceffat, quali nunquam fuiffet, & dicitur: Valetè & plaudite.

Sic fe res habet cum mundo, & præcipuis familiis, quæ in mundo degunt, quando aliquamdiu fabulæ interfuerunt, & perfonam suam præfentarunt, per mortem difcedere coguntur; his alii fuccedunt, qui aliquantisper fe ad confpiciendum & audiendum exhibent, hi quando actum suum abfolverunt, & ipsi abeunt, & hæc fabula tamdiu agit, donec præterit figura hujus mundi, 1. Cor. 7. v. 31. Hinc Imperator Auguftus, postquam Imperio quinquaginta annos cum laude præfuffet, diem suum obiturus, his verbis valedixiffe dicitur: Annon perfonam meam, in hac mundi fabula fatis commodè egiffe videor? Valetè ergo & plaudite.

Hæc eò collineant, ne ob generis vetustatem & nobilitatem nos efferamus, aliosque despiciamus, ex uno enim sanguine omne genus hominum, Act. 17. v. 26. & brevi prætereunt, quando terminum à Deo præfinitum confecluti funt.

Ima

Ima permutat brevis hora sum-
mis,
Quem dies vidit veniens super-
bum,
Hunc dies vidit veniens jacen-
tem.

Optimum erit, si pietati nos consecremus,
quæ sola permanet, & nomine æterno hæ-
reditat, Sir. 5. v. 6.

Transivere patres, transibimus,
ibitis, ibunt,
In cælo patriam, qui bene transir,
habet.

Ibi nos Christus ad amplissimas dignita-
tes evehet, & Reges atque Sacerdotes
DEO & Patri suo faciet, Apoc. 1. v. 6.
3. *Miseram nati Christi conditionem.*
Cum enim impleti essent dies, ut pareret
Maria, ecce! locus non erat in diversorio,
sed stabulum erat habitaculum ejus, ubi
Servatorem mundi in præsepio reclinare
tenebatur.

Hoc miseræ speculum, in quo cerni-
mus, quomodo Christus ab iplis incuna-
bulis ærumnis subjectus fuerit.

Erat ipse Deus super omnia benedictus
in secula, Rom. 9. v. 5. *cujus patria est extra
omnem Creaturam*, ut Bernhardus ait, *cujus
egressus ab initio à diebus æternitatis*,
Mich. 1. v. 2. *cui Pater cœlestis dedit gen-
tes hereditatem, & possessionem terminos
terræ*, Pl. 2. v. 8.

Attamen adeo exinanivit se in nativitate
sua, ut in oppido Bethlehem nasci voluerit,
quod parvulum erat in millibus Judæ,
Mich. 5. v. 2.

Erat ipse unigenitus Dei Filius, Joh. 1.

v. 18. *Dei proprius Filius*, Rom. 8. v. 32. *Dei
dilectus Filius* Matth. 3. v. 17. *splendor glo-
riæ & character substantiæ ejus*, Ebr. 1. v. 3.
nihilominus adeo inops factus, ut Mariam
humilem illam ancillam, qualem ipsa pro-
fitetur se, elegerit desponsatam Josepho, fa-
bro lignario, Matt. 1. v. 28. unde & ipse fa-
ber dicitur.

Erat Rex Regum & Dominus Domi-
nantium, Act. 17. v. 16. qui adhuc ho-
die omnia portat verbo virtutis suæ,
Hebr. 1. v. 3. attamen adeo pauper factus,
ut nullum locum in diversorio habuerit, sed
in stabulo & præsepio requieverit, hinc
Ecclesia:

Jesu Creator omnium!
Dum sis salus mortalium,
Duro recumbis stramine,
Afella edit quod cum bove.
Licet sit Orbis amplior,
Gemmis & auro ornatior,
Non te capit magnum Deum,
Ut arctius cunabulum.
Byssi loco, atque serici.
Fœnum, involucri lectuli,
Quis magne Rex, mirabilis
Superbis, ut sinu patris,
Attrisit hocce sic tibi,
Ostenderes quo tu mihi,
Quod pompa mundi & gloria
Abjecta sint crepundia.

Erat Angelorum Dominus, qui quoque
Gloria in Excelsis ei accinunt, attamen ra-
tione hominum adeo abjectus est, ut nemo
de ipso sollicitus sit. Non habet Maria
famulam, non obstetricem, sed ipsa pueru-
lum pannis involvit, & in præsepio reclina-
vit. Nec postea ipsi quisquam servivit,

e 3 nisi

nifi abjecti Paftores, qui ab Angelis eo mif-
fi funt.

Hoc exemplum humilitatis eft, quam à
Chrifto difcere nos oportet, Matth. 11. v.
29. *Quid præfepe aliud fuit, quam cathedra
Chrifti, ex qua humilitatem nobis commendavit,*
ait Auguftinus. Proinde erubefce fu-
perbe cinis, Deus fe humiliat, & tu
te exaltabis, ait Bernhardus, 1. Petr.
5. v. 6.

Secundo.

Sequitur *Medela*, quæ fuit
1. *Ex indiciorum cumulo*, Ex qui-
bus certo perfpicimus, Chriftum promif-
fum mundi Meffiam effe. Id ostendi-
tur nobis in prælecto Evangelio, in quo
Evangelifta circumftantias narrat, quæ
circa nativitatem Chrifti observanda hæc
funt:

1. *Tempus.* Meffias venturus erat, fee-
ptro de Judæa ablato, ut Jacobus prædixe-
rat, Gen. 49. v. 10. quod & factum eft: e-
rant enim Judæi, cum Chriftus nafceretur,
fub Dominio Augufti Romani Imperatoris
qui & cenfum illis indixit, hinc ipsi co-
ram Pilato confitentur: Non habemus Re-
gem, nifi Cæfarem, Ioh. 19. v. 15.

2. *Locus.* Meffias nafciturus erat in
oppidulo Bethlechem, ut Micha du-
dum prædixerat, cap. 5. verf. 2. hoc iti-
dem impletum, ut Evangelium noftrum
indicat.

Hoc vero non fine caufa factum: Beth-
lechem enim interpretative eft domus pa-
nis, ideoque æquum fuit, ut panis vitæ, qui
de cælo descendit, ut daret vitam mundo,
ibi nafceretur, Ioh. 6. v. 33, maxime, quia

prædictum, quod ex hoc oppido *Dux vitæ*
oriundas effet, Mich. 5. v. 2.

3. *Genus.* Meffias futurus erat germen
Davidis, Ieremias 23. verf. 5. furculus ex ra-
dice Ifai, Efaïas 11. verf. 1. Filius Davidis,
2. Samuel. 7. verf. 12. Filius virginis,
& ita femina mulieris, non femina viri, Efa.
7. v. 4. Gen. 3. v. 15. Supra communem na-
turæ curfum, modo novo & infveto, Ier.
31. v. 22.

Utrumque in Chrifto ita impletum.
Natus enim eft ex femine Davidis, quoad
carnem, Rom. 1. v. 3. qualis etiam agnitus
fuit à muliere Cananæa, clamante: Domine
Fili David, miferere mei, Matth. 15. v. 22. à
cæco fecus viam vociferante: Iefu, Fili
David, miferere mei, Luc. 18. v. 38. Pharifæi
interrogati, quid de ipfo sentirent, & cujus
Filius effet? refpondebant, Davidis, Matt.
22. v. 42. Turbæ item, quæ præcedebant,
& fequebantur, in ingreflu ejus, clamabant,
dicentes: Hofanna filio David, Matth. 21.
verf. 9.

Hoc mirabiliter ita à Deo procuratum
eft, Stirps Davidis tum valde præcifâ erat.
Herodes præcipuos ex illa trucidari juffe-
rat, quod vero reliquum, id inftar rugurii
erat, qualia funt in vineis, & inftar rugurio-
li in quo pernoctant in cucumerariis hor-
tis, Efa. 1. v. 8. Nemo ex hæc familiâ Regem
amplius proditurum fperaffet: verum cum
omnia ferè desperata effent, Deus præcla-
rum germen, ex arida ftirpe Ifai propullu-
lati faciebat, quod erat Meffias, cui quidem
non fpecies & decor, ut ipfo quilibet de-
lectari poterit, Efa. 53. v. 2. fed quotquot
repperunt eum, dedit potestatem filios
Dei fieri, Ioh. 1. v. 12. & fic mirabile fecit

con-